

MRF 2022.169

Vestre Landsrets dom af 14. juni 2022, 9. afd., sag S-1246-21
(Dorte Jensen, Henrik Bjørnager Nielsen og Anders Raagaard)

Anklagemyndigheden mod A (adv. Mette Hjøllund-Jensen)

T idømt bøde og månedlige tvangsbøder for ikke at efterkomme Kulturstyrelsens påbud fra 2012 efter museumslovens § 29 o om reetablering af beskyttet dige, idet lang sagsbehandlingstid i betydelig grad skyldtes T.

T var tiltalt for overtrædelse af museumslovens § 40 a, stk. 1, nr. 2, jf. § 29 o, stk. 4, ved at have undladt at efterkomme Kulturstyrelsens påbud af 5. november 2012 om at reetablere et beskyttet dige på sin ejendom. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om bødestraf og påstand om månedlige tvangsbøder. Kolding Kommune havde den 21. august 2012 truffet afgørelse om afslag på T's ansøgning om lovliggørende dispensation til at fjerne en ca. 300 m lang strækning af et jorddige, der var beskyttet efter museumslovens § 29 a, stk. 1. På dette grundlag meddelte Kulturstyrelsen den 5. november 2012 påbud til T om inden 1. april 2013 at reetablere diget, jf. museumslovens § 29 o, stk. 4, og 29 p, stk. 1. Fristen blev efterfølgende forlænget til 1. maj 2013 og senere til 1. maj 2014, men påbuddet var ifølge museumsinspektør B ikke opfyldt den 16. juni 2014, hvilket hun samme dag underrettede Kulturstyrelsen om. T havde påklaget Kolding Kommunes afslag på lovliggørende dispensation til Natur- og Miljøklagenævnet, der ved afgørelse af 30. januar 2013 stadfæstede kommunens afgørelse, idet nævnet ikke fandt grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at der var tale om et beskyttet dige omfattet af museumslovens § 29 a, og at der ikke var tale om et "særligt tilfælde", der kunne begrunde en lovliggørende dispensation til fjernelse af diget. T anmodede efterfølgende Natur- og Miljøklagenævnet om genoptagelse af sagen, men dette blev den 6. december 2013 afslået af nævnet. T lagde herefter sag an mod Natur- og

Miljøklagenævnet med påstand om genoptagelse. Ved en byretsdom af 14. januar 2016 blev Natur- og Miljøklagenævnet frifundet for at genoptage sagen, idet retten lagde vægt på en skønserklæring om, at diget havde været på stedet i hvert fald frem til 1989, og idet retten ikke fandt det godtgjort, at to fremlagte erklæringer indeholdt nye oplysninger af så væsentlig betydning, at sagen skulle genoptages. Der blev den 21. marts 2019 indleveret anklageskrift til byretten. Byretten fandt det bevist, at T ikke forud for den seneste frist den 1. maj 2014 og stadig ikke havde efterkommet Kulturstyrelsens påbud af 5. november 2012 om at reetablere diget. Byretten fandt herefter – efter en samlet vurdering af sagens oplysninger, herunder gennemgang af fremlagt kortmateriale – at diget var omfattet af beskyttelsen i museumsloven, og at Kulturstyrelsen havde meddelt påbuddet med rette. T var derfor skyldig i overensstemmelse med tiltalen og blev idømt en bøde på 5.000 kr. samt månedlige tvangsbøder på 2.000 kr., til påbuddet var opfyldt, idet byretten ikke fandt grundlag for at lade bøden bortfalde eller nedsætte grundet den lange sagsbehandlingstid, da sagsbehandlingstiden i ikke ubetydeligt omfang beroede på T's forhold. T indbragte sagen for landsretten, der på baggrund af bevisførelsen stadfæstede byrettens dom i henhold til dens grunde og med bemærkning om, at der ikke var grundlag for at nedsætte bøden eller tvangsbøderne.

Kommentar: Oplysningerne i resuméet er baseret på byrettens og landsrettens domme. Det er ikke lykkedes MRF's redaktion at finde byrettens dom fra januar 2016, men på Miljø- og Fødevarerklagenævnets sagsportal er offentliggjort Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 6. december 2013, hvor nævnet afviste at genoptage nævnets stadfæstelse af Kolding Kommunes afslag på lovliggørende dispensation efter museumslovens § 29 j, stk. 2, til at fjerne det beskyttede dige, og hvor Kulturstyrelsens påbud fra 2012 omtales (NMK-600-00038). Forløbet hænger sammen med, at kompetencen til at dispensere er delt i museumslovens § 29 j, således at det efter § 29 j, stk. 1, alene er Kulturstyrelsen, der kan dispensere fra forbuddet mod tilstandsændringer af fortidsminder i § 29 a, mens kommunerne efter § 29 j, stk. 2, i særlige tilfælde kan dispensere fra forbuddet i § 29 a mod at ændre

MRF 2022.169

*tilstanden i jord- og stendiger, som ikke er fortidsminder. I forhold til overtrædelse af både § 29 a og § 29 e er det dog Kulturstyrelsen, der er tilsynsmyndighed. Denne kompetencedeling er forklaringen på, at Natur- og Miljøklagenævnet i 2013 behandlede klage over Kolding Kommunes afslag på lovliggørende dispensation på et tidspunkt, hvor Kulturstyrelsen forinden havde påbudt fysisk lovliggørelse. Da ejeren ved retssag anfægtede klagenævnets afslag på lovliggørende dispensation, forekommer det velbegrunderet ikke at håndhæve lovliggørelsespåbuddet fra Kulturstyrelsen før den frifindende dom i 2016. Men det er herefter vanskeligt at forstå, hvorfor der skulle gå yderligere tre år, før der blev rejst strafferetlig tiltale mod ejeren for ikke at efterkomme påbuddet fra 2012. Om konsekvenserne af den særegne kompetencedeling i museumsloven se tillige **MRF 2021.211 Ø** med kommentar.*

Retten i Kolding

Udskrift af dombogen

D O M

afsagt den 25. maj 2021

Retten nr. 2-9229 2019

Politiets nr. 3700-88130-00011-14

Anklagemyndigheden

mod

T

født den 31. oktober 1959

Anklageskrift er modtaget den 7. november 2019.

T er tiltalt for overtrædelse af

museumslovens § 40 a, stk. 1, nr. 2, jf. § 29 o, stk. 4,
ved at have undladt at efterkomme Kulturstyrelsens påbud af 5. november
2012 om inden den 1. april 2013, hvilken frist senere blev udsat til 1. maj
2014, at reetablere et beskyttet dige på sin ejendom Von-
sild, Kolding.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om, at tiltalte straffes med en bøde
på 5.000 kr., der ikke bør bortfalde grundet lang sagsbehandlingstid.

Anklagemyndigheden har endvidere nedlagt påstand om tvangsboder på
1.000-2.000 kr. pr. måned i medfør af retsplejelovens § 997, stk. 3, fra et af
retten fastsat tidspunkt, der passende kan fastsættes til den 1. oktober 2021.

Tiltalte har nægtet sig skyldig.

Sagens oplysninger

[Faded text area, likely containing case details or legal reasoning, mostly illegible due to low contrast and bleed-through.]

Digerne er inddelt i to grupper, en gruppe, der kan dateres tilbage til jernalderen eller Middelalderen, og en gruppe, som er fra slutningen af 1700-tallet. De er lavet ved håndgravning af to grøfter, og den opgravede jord mellem to grøfter blev et dige. De er som regel 2-3 meter brede. De kan være blevet smallere som følge af opløjning.

Digerne blev beskyttet i 1992. Der forsvandt en del diger i 1980'erne. Derfor var man nødt til at beskytte de sidste 20%, som var tilbage. Hun har lavet en kulturhistorisk udtalelse på det konkrete dige, som denne sag vedrører, i 2012 efter henvendelse fra kommunen. Der var tale om et dige, som kunne ses tilbage på kortene. Det konkrete dige er derfor omfattet af beskyttelsen.

Den 21. august 2012 traf Kolding Kommune afgørelse om afslag på tiltaltes ansøgning om efterfølgende dispensation til at fjerne en ca. 300 meter lang strækning af et beskyttet jorddige i skel mellem matr.nr. aa og bb Vonsild By, Vonsild, beskyttet efter museumslovens § 29 a, stk. 1. Det fremgår om kommunens vurdering:

"...

Efter kommunens vurdering har det sløjfede dige været et gammelt, historisk autentisk dige med en anseelige længde (ca. 300 meter) - anskueliggjort ved både gamle kortværk og serier af luftfotografier, ligesom andre nærliggende intakte diger med deres udseende i dag indikerer dimensionen på det aktuelle dige, inden det blev sløjfet. Museets vurdering understreger digets kulturhistoriske værdi. Der knytter sig således betydningsfulde bevaringsinteresser til digt i både landskabelig, biologisk og kulturhistorisk henseende. Efter hidtidig praksis lægges der især vægt på digets kulturhistoriske værdi som udtryk for ældre tiders ejendomsstruktur og udskiftningsmønster, m.v.; men det vil i princippet være tilstrækkeligt for at være beskyttelsesværdigt, at diget vurderes værdifuldt i én henseende.

..."

Museum Sønderjylland afgav en udtalelse om diget, hvoraf fremgår:

"...

"Det berørte dige må antages at være et ældre markskel, som stammer fra udskiftningstiden, om det også er et ejendomsskel står lidt hen i det uviste, men muligheden er til stede. Den højest liggende jord og dermed også den mindst fugtige jord synes at befinde sig omkring Svanemosegård. Det er derfor sandsynligt, at det er jorden omkring Svanemosegård, der er blevet opdyrket først, og man kan forestille sig, at de mindre husmandsbrug langs Svanemosevej er yngre udstykninger, som har fundet sted i takt med at mosen blev afvandet og jorden mulig at dyrke. Det kan derfor ikke udelukkes at diget også markerer et ejendomsskel.

Diget har derfor en stor kulturhistorisk fortælleverdi, som beretter om ældre tiders markstrukturer og ejendomsforhold. Det fortæller om den tidlige udskiftning og indirekte om et landsbyfællesskab, som bønderne ikke umiddelbart var indstillede på at opgive. Desuden vidner det også om de problemer bønderne stod overfor, når ny jord skulle opdyrkes og en fjernelse af diget er et væsentligt tab for kulturlandskabet."

..."

Kulturstyrelsen traf den 5. november 2012 afgørelse om et påbud til tiltalte, hvoraf fremgår:

"...

Påbud

5. november 2012

**Ulovlig fjernelse af beskyttet dige mellem matr. nr. aa og bb
Vonsild By, Vonsild**

Kulturstyrelsen påbyder dig herved at retablere ovennævnte dige inden den **1. april 2013** efter reglerne i museumsloven § 29 o, stk. 4, og 29 p, stk. 1.

Baggrund

Kolding kommune har den 21. maj 2010 anmeldt til Kulturarvestyrelsen at diget på din ejendom er fjernet.

Sten- og jorddiger er beskyttede. Efter museumslovens § 29 a, stk. 1, må diger ikke ændres uden tilladelse fra kommunalbestyrelsen. Overtrædelse af denne bestemmelse er strafbar efter museumslovens § 40 a.

Du har den 5. oktober 2011 modtaget et varsel af påbud og partshøring fra Kulturarvestyrelsen (Nu: Kulturstyrelsen), og du har den 21. oktober 2011 svaret per mail på høringen og også ansøgt Kolding Kommune om efterfølgende dispensation til fjernelse af diget. Kommu-

nen har den 21. august 2012 meddelt afslag på din ansøgning om dispensation til at beholde ændringen af diget. Ændringen af diget har således i strid med museumslovens § 29 a, stk. 1.

Du har i dit skriftlige hørings svar bl.a. forklaret, at du ikke har bemærket et dige i det berørte skel, ej heller efter naboens nedbrænding af beplantningen i skellet, og at der på flyvefotos kun kan konstateres, at der har været beplantning i det pågældende skel. Du mener derfor ikke at diget kan defineres som et dige, der har en væsentlig landskabelig og kulturhistorisk værdi og ej heller nogen funktionsmæssig betydning, da ejer på begge sider af diget er den samme.

Kulturstyrelsen skal hertil bemærke, at diget er beskyttet, idet det er vist på Kort- og Matrikelstyrelsens seneste 4-cm kort for den 1. juli 1992. Kortet bygger dels på ældre kort og fotoregistreringer. På generalstabskortet (målebordsbladet) udarbejdet til militær brug i sidste halvdel af 1800-tallet er diget også markeret med en digesignatur. Disse kort blev kontrolleret i felt, da bl.a. digerne var vigtige militære landskabselementer, der skulle med på kortene. Kommunen kan på luftfotografier uforstyrret følge hegnet i skellet tilbage til tiden for beskyttelsens ikrafttræden (1992).

De beskyttede sten- og jorddiger, der bl.a. markerer ejendomsskel, er sjældent særligt iøjnefaldende, som f.eks. de diger og hofder vi kender fra strande og vandløb og skal ikke forveksles med dem. Markdigerene kan være 0,5 m eller mindre høje, da torver sætter sig over tid. Trods deres beskedenhed fortæller de, som her, om den historiske opdeling af landskabet (uanset hvem der ejer hvad i dag). spreder og leder planter og dyr over åbne områder, og er ikke mindst i kraft af deres naturlige bevoksning karakteristiske elementer i landskabet. I øvrigt henvises til kommunens udredning i afgørelsen af 21. august 2012.

Kulturstyrelsen skal efter museumslovens § 29 o, stk. 4, sørge for, at et ulovligt forhold bliver lovliggjort (bragt i orden). medmindre forholdet har underordnet betydning. Det er dig som ejer af diget, der skal lovliggøre et ulovligt forhold, jf. museumslovens § 29 p, stk. 1.

Afgørelse

Kulturstyrelsen påbyder dig herved at retablere diget inden den **1. april 2013**, jf. museumslovens § 29 o, stk. 4, og 29 p, stk. 1. Den lange frist er givet med baggrund i, at der kan findes en ikke alt for våd periode til retablering og kørsel på marken.

Diget skal retableres på samme sted og til samme længde (300 m), bredde og højde, som det oprindelige dige samt tilklappes i en jævn afrundet for og tilsås med en græsblanding af lokalt kendte arter. Som hjælp til retableringen og tilsynsmuseets efterfølgende besigtigelse hen-

vises til Kolding Kommunes mal på omkring en halv meters højde og 2,5 meters bredde af nærliggende diger.

Overholder du mod forventning ikke påbuddet, overgiver Kulturstyrelsen uden yderligere varsel sagen til politiet til straffere^tlig behandling. Der kan i givet fald blive tale om idømmelse af straf efter museumslovens § 40 a og tvangsbøder efter retsplejelovens § 997, stk. 3, indtil forholdet er bragt i orden.

Klage og søgsmål

Mener du, at ændringen af diget ikke kræver tilladelse, kan du klage til Natur og miljøklagenævnet.

..."

Kulturstyrelsen har forlænget fristen for reetablering til først den 1. maj 2013 og senere den 1. maj 2014.

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæstede den 30. januar 2013 kommunens afgørelse om afslag på efterfølgende dispensation. Af afgørelsen fremgår:

"...

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Natur- og Miljøklagenævnet skal indledningsvis bemærke, at nævnet alene behandler Kolding Kommunes afgørelse om afslag på ansøgning om lovliggende dispensation til at fjerne et beskyttet jorddige, da nævnet ikke har modtaget en klage over Kulturstyrelsens afgørelse om påbud om reetablering af diget indenfor den fastsatte klagefrist.

Efter museumslovens § 29a, stk. 1, må der ikke foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger eller lignende. Efter museumslovens § 29j, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen i museumslovens § 29a, stk. 1.

Museumslovens § 29a er en forbudsbestemmelse, hvis formål er at sikre sten- og jorddiger som kulturhistoriske spor og sikre de biologiske og landskabelige interesser, der knytter sig til digerne.

Bestemmelserne om beskyttelse af sten- og jorddiger er udmøntet i bekendtgørelse nr. 1511 af 14. december 2006 om beskyttede sten- og jorddiger lignende (digebekendtgørelsen). Det fremgår af bekendtgørelsens § 1, stk. 1, nr. 4, at andre diger (end stendiger, m.v.), der er angivet på kortbladet for det pågældende område i Kort- og Matrikelstyrelsens kortværk Danmark (1:25.000) i den seneste reviderede udgave forud for den 1. juli 1992, er omfattet af museumslovens § 29a. Det aktuelle jorddige er angivet på det nævnte kortværk. Diget er således beskyttet efter museumslovens § 29a. Endvidere fremgår diget af historiske kort. Kommunen har tillige vurderet, at diget kan ses på luftfoto

fra 1999.

Efter praksis skal et dige for at være beskyttelsesværdigt ikke nødvendigvis være såvel landskabeligt som kulturhistorisk eller biologisk værdifuldt. Det er i princippet tilstrækkeligt, at diget vurderes værdifuldt i en henseende. I nævntes praksis er der navnlig lagt stor vægt på digernes kulturhistoriske værdi som udtryk for ældre tiders ejendomsstruktur og udskiftningsmønstre, m.v.

Kommunen har bl.a. på baggrund af udtalelser fra Museum Sønderjylland vurderet, at der har været tale om et autentisk dige, hvis formål kan have været en kombination af at markere markskel, holde dyr inde ude og andre driftshensyn, hvis nedlæggelse vil medføre en forringelse af både de landskabelige, biologiske og især kulturhistoriske værdier, der er knyttet til diget.

Når det skal vurderes, om der skal meddeles lovliggørende dispensation til fjernelse af et dige efter 1992, må det indgå, at ansøger ved at fjerne diget uden forudgående at have konsulteret kommunen har afskåret myndigheden fra at afklare tvivlen om digets værdi i forbindelse med en dispensationssag. Det forhold, at diget er blevet fjernet, bør i hvert fald ikke stille klageren bedre, end hvis der forudgående var blevet ansøgt om dispensation.

Når et registreret dige eller en del af et sådant er blevet fjernet uden forudgående dispensation, lægges det efter praksis til grund, at diget er omfattet af museumslovens § 29 a.

Det fremgår af lovens forarbejder og fast praksis, at det ikke er tilstrækkeligt til at meddele dispensation, at der er påvist driftsmæssige eller økonomiske interesser i at diget fjernes. Med formuleringen, at der kun i "særlige tilfælde" kan dispenseres fra forbuddet mod tilstandsændringer, er det angivet, at der kun sjældent kan gøres egentlige undtagelse, i hvert fald for så vidt angår så væsentlige indgreb som nedlæggelse.

Der ses ikke med klages eller i øvrigt at være grundlag for at tilsidesættes kommunens vurdering af, at der er tale om et beskyttet dige omfattet af museumslovens § 29a, og at der ikke er tale om et "særligt tilfælde", der kan begrunde en lovliggørende dispensation til fjernelse af diget.

På baggrund af ovenstående stadfæster Natur- og Miljøklagenævnet Kolding Kommunes afgørelse af 21. august 2012 om afslag på ansøgning om lovliggørende dispensation til at fjerne et beskyttet jorddige på ca. 300 m beliggende i skel mellem matr. nr. . aa og bb Vonsild By, Vonsild og kommunens afgørelse står således ved magt.

..."

Natur- og Miljøklagenævnet afviste den 6. december 2013 tiltaltes anmodning om genoptagelse af sagen.

Museumsinspektør B oplyste ved e-mail af 16. juni 2014 Kulturstyrelsen, at hun den pågældende dag havde besøgt området ved Svamosen, hvor diget skulle ligge, og konstateret, at diget ikke var retableret.

Den 21. maj 2014 anlagde tiltalte sag mod Natur- og Miljøklagenævnet ved Retten i Kolding, der afsagde dom den 14. januar 2016. Natur- og Miljøklagenævnet blev frifundet for at genoptage sagen om fjernelse af beskyttet jorddige i Kolding kommune, anført i skel mellem matr.nr. aa og bb Vonsild By, Vonsild i Kolding Kommune. Af rettens begrundelse fremgår:

"...

Natur- og Miljøklagenævnet har ved afgørelse af 6. december 2013 truffet afgørelse om, hvorvidt betingelserne for at genoptage sagen er opfyldt på baggrund af de to erklæringer, der ikke forelå, da Natur- og Miljøklagenævnet den 31. januar 2013 stadfæstede Kolding Kommunes afslag af 21. august 2012 på ansøgning om lovliggende dispensation til fjernelse af et beskyttet jorddige.

Af skønserklæringen fremgår, at det er skønsmandens opfattelse, at der er godtgjort, at der har været et dige på stedet i hvert fald frem til 1989.

Efter bevisførelsen anser retten det ikke for godtgjort, at de to erklæringer fra henholdsvis C og D indeholder nye oplysninger af så væsentlig betydning, at der var en vis sandsynlighed for, at Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 31. januar 2013 ville have fået et andet udfald, såfremt oplysningerne havde foreligget i forbindelse med, at Natur- og Miljøklagenævnet traf afgørelse den 31. januar 2013. Retten finder ikke, at der er begået fejl i Natur- og Miljøklagenævnets behandling af anmodningen om genoptagelse af sagen. Retten finder herefter ikke, at der foreligger omstændigheder, der kan begrunde, at Natur- og Miljøklagenævnet skal genoptage sagen.

Retten tager derfor Natur- og Miljøklagenævnets frifindelsespåstand til følge.

..."

Om skønserklæringen af 29. januar 2015 fremgår i dommen:

"...

Spørgsmål 1

Skønsmanden bedes oplyse, om der i skellet mellem de anførte matr.nr.

forefindes materiale, der kan godtgøre, at der tidligere har eksisteret et dige på stedet:

Svar:

Undersøgelserne af de topografiske kort viser, at samtlige kort angiver et dige på stedet:

- Generalstabskortene fra perioden 1880'erne - 1960'erne (med oprindeligt opmålingsår 1868).
- Geodætisk Institut 4cm-kort fra 1972, 1979, 1987 (opmålingsgrundlag 1860'erne med succesive ajourføringer & kompletteringer),
- samt Kort & Matrikelstyrelsens 4cm kort fra marts 1992 (fotogrammetisk udtegnet 1987, kompletteret i marken 1989).

Efter min opfattelse er det godtgjort, at der har været en dige på stedet - i det mindste til og med kompletteringen i 1989.

...

Supplerende kan det tilføjes, at gennemvandringen langs den omstridte skellinie ved skønsforretningen sammen med sagens parter resulterede i, at undertegnede ikke kunne konstatere ændringer i jordoverfladen eller i afgroden (havre), der kunne indikere, at der tidligere på stedet har været et dige.

Spørgsmål 2

Skonsmanden bedes redegøre for, om der er objektive forhold i det fremlagte materiale, der opfylder krav om et dige på stedet:

Svar:

Ja, det er der.

..."

Den 3. juli 2014 politianmeldte Kulturstyrelsen tiltalte for at have undladt at efterkomme Kulturstyrelsen påbud af 5. november 2012 om at retablere et beskyttet dige på sin ejendom. Det er oplyst, at sagen blev sat i bero grundet ovennævnte retssag. Kulturstyrelsen anmodede den 8. maj 2017 politiet om at genoptage sagen, hvorefter tiltalte blev afhørt og sigtet for overtrædelse af museumsloven den 4. oktober 2017.

Efter yderligere skriftveksling med tiltaltes advokat og kulturstyrelsen blev der den 21. marts 2019 udarbejdet anklageskrift, der blev indleveret til retten. Det er oplyst, at der blev beramnet hovedforhandling den 30. september 2019, hvilken blev udsat, fordi der manglede et svar fra Vejdirektoratet i anledning af henvendelser fra tiltaltes advokat om Ny Midtjysk Motorvej.

Vejdirektoratet oplyste i brev af 1. oktober 2019 blandt andet, at det var uvist om motorvejsprojektet skulle realiseres og i givet fald hvornår anlægsarbejdet skulle påbegyndes.

Ved brev af 1. november 2019 meddelte Slots- og Kulturstyrelsen politiet, at oplysningerne fra Vejdirektoratet ikke ændrede deres vurdering af sagen og ikke gav anledning til fravigelse af kravet om retablering.

Det er oplyst, at sagen blev sendt tilbage til retten den 6. november 2019.

Der er under hovedforhandlingen forevist adskillige kort og luftfotos.

Rettens begrundelse og afgørelse

Efter museumslovens § 29 o, stk. 4, i lovens kapitel 8 a om bevaring af sten- og jorddiger og fortidsminder skal kulturministeren foranledige et ulovligt forhold lovliggjort. Det påhviler efter lovens § 29 p, stk. 1, den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold. Undladelse af at efterkomme påbud udstedt efter lovens § 29 o, stk. 4, straffes med bøde, jf. lovens § 40 a, stk. 1, nr. 2.

Efter museumsinspektør B e-mail af 16. juni 2014 og tiltaltes forklaring om, at han ikke har retableret diget på hans ejendom , Vonsild i Kolding, er det bevist, at tiltalte ikke forud for den seneste frist den 1. maj 2014 og stadig ikke har efterkommet Kulturstyrelsens påbud af 5. november 2012 om at retablere diget mellem matr.nr. aa og bb , Vonsild. Tiltalte har fået endeligt afslag på efterfølgende dispensation til at fjerne diget.

Der må efter museumslovens § 29 a, stk. 1, ikke foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger og lignende. Bestemmelsen omfatter efter bekendtgørelse nr. 1190 af 26. september 2013 om beskyttede sten- og jorddiger og lignende § 1, stk. 1, nr. 4, diger, der er angivet på kortbladet for det pågældende område i Geodatastyrelsens kortværk Danmark (1:25.000) i den seneste reviderede udgave forud for den 1. juli 1992.

På det seneste ajourførte 4 cm kort fra KMS for den 1. juli 1992 er der markeret et dige med en sort streg. Det samme er tilfældet på Målebordsbladet fra 1880-erne. På luftfoto fra 1999 ses der beplantning i skellet mellem de to matrikelnumre svarende til det sted, hvor der er digemarkeringer på 4 cm kortet og Målebordsbladet. Kolding Kommune, Natur- og Miljøklagenævnet og Kulturstyrelsen har i de trufne afgørelser i sagen lagt til grund, at der er tale om et beskyttet dige, og det støttes af skønserklæringen refereret i Retten i Koldings dom af 14. januar 2016. Herefter, efter forklaringerne fra vidnerne E og B om oplysningerne om diget, og efter en samlet vurdering af sagens oplysninger, er det bevist, at det fjernede dige er omfattet af beskyttelsen i museumsloven, og at Kulturstyrelsens påbud af 5. november 2012 om retablering af diget er meddelt med rette.

Det er efter det anførte bevist, at tiltalte er skyldig i overensstemmelse med den rejste tiltalte.

Straffen fastsættes til en bøde på 5.000 kr., jf. museumslovens § 40 a, stk. 1, nr. 2, jf. § 29 o, stk. 4. Efter sagens karakter, og idet den lange sagsbehandlingstid efter sagens oplysninger i ikke ubetydeligt omfang beror på tiltaltes forhold, finder retten, at der ikke er grundlag for at kompensere tiltalte ved at lade bøden bortfalde eller nedsætte.

Forvandlingsstraffen fastsættes som nedenfor bestemt.

Tiltalte skal endvidere efter det anførte betale tvangsbøder som nedenfor bestemt, jf. retsplejelovens § 997, stk. 3.

Thi kendes for ret:

Tiltalte T skal betale en bøde på 5.000 kr.

Forvandlingsstraffen for bøden er fængsel i 8 dage.

Det pålægges tiltalte inden den 1. oktober 2021 at efterkomme Kulturstyrelsens påbud af 5. november 2012 om reetablering af beskyttet dige mellem matr.nr. aa og bb Vonsild.

Efterkommes påbuddet ikke, skal tiltalte betale en månedlig tvangsbøde på 2.000 kr., som forfalder første gang den 1. november 2021 og derefter hver efterfølgende måned, indtil påbuddet efterkommes.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger.

Berit Viegaard Andersson
dommer

marb/sns

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Retten i Kolding, den 26. maj 2021

Ann-Louise Myhlendorph-Ramsdal
kontorfuldmægtig

DOM

afsagt den 14. juni 2022 af Vestre Landsrets 9. afdeling (dommerne Dorte Jensen, Henrik Bjørnager Nielsen og Anders Raagaard) i ankesag

V.L. S-1246-21

Anklagemyndigheden

mod

T

født den 31. oktober 1959

(advokat Mette Hjøllund-Jensen, Kolding)

Retten i Kolding har den 25. maj 2021 afsagt dom i 1. instans (rettens nr. 2-9229/2019).

Påstande

Tiltalte, T, har påstået frifindelse, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse, dog således af fristen for tvangsbøder fastsættes til den 1. oktober 2022 i stedet for den 1. november 2021.

Supplerende oplysninger

Tiltalte har yderligere bl.a. fremlagt kort fra 1989 udarbejdet af Hedeselskabet vedrørende bl.a. brønd- og drænforhold på sin ejendom.

Anklagemyndigheden har yderligere bl.a. fremlagt en række topografiske kort samt matrikelkort og luftfotos.

Forklaringer

Landsrettens begrundelse og resultat

Tilstedeværelsen af et beskyttet dige mellem matr.nr. aa og bb støttes tillige af de topografiske kort i form af målebordsblade og 4 cm-kort og af de matrikelkort og luftfotos, som er dokumenteret og gennemgået for landsretten. Bilagene underbygger yderligere rigtigheden af den signatur for diget, der fremgår af senest forud for 1. juli 1992 ajourførte 4 cm-kort. Det fremgår herunder af kortmaterialet bl.a., at der fra slutningen af 1940'erne er indtegnet signatur for bevoksning ved diget, hvilket passer med de tagne luftfotos fra 1945 og frem, hvor bevoksningen og udviklingen heraf ses langs den strækning, hvor diget skulle forløbe. Bevoksningen ses forsat på luftfotoet fra 1999, og det lægges til grund, at den fysiske sammenlægning af markerne er sket på et tidspunkt herefter og frem til tidspunktet for luftfotoet fra 2002, hvor markerne fremtræder som en samlet mark.

Herefter og efter den forklaring, der er afgivet af F, og i øvrigt af de grunde, som byretten har anført, og da påbuddet endvidere må anses for tilstrækkeligt præcist, tiltrædes det også efter bevisførelsen for landsretten, at tiltalte er fundet skyldig som sket.

Der er ikke grundlag for at nedsætte bøden.

Bestemmelsen om tvangsbøder tiltrædes, dog fastsættes fristen for at efterkomme påbuddet til den 1. december 2022, og – som påstandene er nedlagt – således at betaling af månedlige tvangsbøder på 2.000 kr. forfalder første gang den 1. januar 2023, såfremt påbuddet ikke efterkommes.

Med de anførte ændringer stadfæster landsretten dommen.

Th i k e n d e s f o r r e t:

Byrettens dom stadfæstes med de ændringer, at fristen for at efterkomme påbuddet fastsættes til den 1. december 2022, og således at betaling af månedlige tvangsbøder på 2.000 kr. forfalder første gang den 1. januar 2023, såfremt påbuddet ikke efterkommes.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger for landsretten.

Dorte Jensen

Henrik Bjørnager Nielsen

Anders Raagaard

Udskriften udstedes uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 14. juni 2022

G

retssekretær